

együtt (153—56. l.). A newyorki egyetemen 2 magyar hallgatót böngésztünk ki (226. l.), a pittsburghin 19-et „Ausztia-Magyarországból“ (245. l.). Ez a vaskos füzet tanúságot tesz arról, hogy külföldi hallgatók máris szép számmal keresik fel az amerikai főiskolákat. De nem kevésbé fejezik ki az amerikaiaknak azt a törekvését, hogy ez a mozgalom az eddiginél szélesebb mederben történjék. Emellett szól az a 157. lapon kifejezett készség is, amely szerint maga a Bureau of Education szolgál bővebb felvilágosítással érdeklődő külföldieknek. Íme, az Újvilág az értelmi kultúrában is versenyre kel a megnyomorított Óvilággal. Teheti.

3. *Foreign Criticism of American Education, by W. J. Osburn* (1922, 158 l.).

„Mindig jó, ha képesek vagyunk önmagunkat látni úgy, amint mások látnak minket“, írja Claxton commissioner kísérelésében, míg maga a szerző bevezetésében t. k. ezeket mondja: „Az igazságnak több oldala van s nincs olyan nemzet, amely annak minden oldalát meglátná. De különböző országok vezető egyéniségeitől származó ítéletek egybefűzése nagyban hozzájárul a látomány megvilágításához. Ennélfogva kívánatos és előnyös, ha tudjuk, hogy más nemzetek mit gondolnak rólunk.“ A függelékben külön és pontosan felsorolt, nagyobbára francia, angol és német eredetű 90 forrásmű s összesen 200 egyén alapján világítja meg azt a képet, amelyben az amerikai oktatásügy a külföldiek szemében visszatükröződik. Ezt a gazdag anyagot a szerző terv- és okszerűen sorakoztatja a nevelés- és oktatásügy tárgyi tényezői szerint. Egy végső fejezetben pedig összefoglalja a tanulságokat: az amerikai oktatásügy előnyeit és hátrányait. Amazok közé tartozik az emberek egyenlőségéről és az egyén végnélküli tökéletesítési lehetőségéről vallott hit. A fogyatkozások közül különösen kirí a tanítók kiképzésének és ellátásának elégtelen volta, az összpontosítás és decentralizáció helytelen aránya és az ellenőrzésnek politikai befolyásolása.

4. *Opportunities for Study at American Graduate Schools, by G. F. Zook and S. P. Capen* (1921, 59 l.).

Ez a füzet a két előbbi kiadványnak mintegy kiegészítője és ugyancsak a külföldi hallgatókra való tekintettel ismerteti azokat az amerikai intézményeket, amelyek tudományos grádusokra képesítenek. Ezeknek felsorolása a rövidítésekkel együtt 1½ lapot vesz igénybe (18—19. l.; v. ö. fent).

5. *State Laws relating to Education enacted in 1918 and 1919. Compiled by W. R. Hood* (1921, 231 l.).

Az 1918-ban és 1919-ben becikkelyezett állami közoktatásügyi törvények tárgyi szempontok szerint csoportosítva s ezen belül az egyes államok betűrendjében. Maga az osztályozási terv (6—9. l.) is igen figyelemreméltó.

6. *Supervision of Rural Schools, by K. M. Cook* (1922, 111 l.).

A hagyományos szókimondással megírt bevezetés felette jól tájékoztat a mű célját illetőleg és föltárja a falusi és gazdasági iskolák felügyeletének hiányait. *The superintendent is rather*

a *visitor than a supervisor*, vagyis a tanfelügyelő inkább látogató, mintsem ellenőrző. Ezért a negativumért bizony kár volna a tengerentúlra menni. A szerző közli a felügyeletre vonatkozó törvényes intézkedéseket, a gyakorlatban alkalmazott helyes és hiányos eljárásokat s az egész vonalon a szakszerű ellenőrzést s erre alkalmas erők kiképzését sürgeti.

7. *Philanthropy in the History of American Higher Education*, by J. B. Sears (1922, 112 l.).

Ez a füzet egy eddig önmagában és önmagáért kevésbé méltatott tényezővel foglalkozik. A nevelés és oktatás céljaira tett *alapítványok* sorsával, felhasználásával. Kiváltképpen amerikai téma ez, mert hisz köztudomású, hogy az ilyen hatalmas alapítványoknak amott van az őshazája. A szerző kellő megfontoltsággal s nagy körültekintéssel fog a feldolgozáshoz. Elsősorban az *educational philanthropy*, értelmileg a kulturális jótékonyosság elméletét igyekszik tisztázni. Turgot társadalmi elméletéből kiindulva, szemlét tart Smith Ádám, Humboldt, Mill, Hobhouse és más angol szerzők nézetei fölött s eredményként megállapítja, hogy noha a szóbanforgó probléma elmélete még nem alakult ki egészen, a gyakorlatban a Turgot vallotta elv: „*L'utilité publique est la loi suprême*“ bizonyult helyesnek, mert csak ezzel ellensúlyozhatók a „holt kéz“ (Hobhouse) káros következményei. Ezen mozgalomnak részletes történeti tárgyalása után a szerző hiteles okmányok alapján ismerteti a legnagyobb amerikai alapítványokat s felhasználásuk módját. Íme néhány, időrendben: Peabody-alap 1867-ből: 3 millió dollár. Slater-alap 1882: 1 millió dollár. Carnegie Institution 1902: 10 millió dollár. Rockefeller-alap 1903—1907: 53 millió dollár. Carnegie-alap 1905—6: 16 $\frac{1}{4}$ millió dollár.

8. *University Summer Schools*, by J. C. Egbert (1922, 14 l.).

Az egyetemi nyári tanfolyamok egy negyedszázad óta az amerikai oktatásügynek jelentős szervei részévé fejlődtek. Így 1921-ben a Columbia-egyetem tanfolyamainak hallgatólétszáma 11.809 volt, Chicagóban 6458, Kaliforniában 6176. A szerző sorra foglalkozik ennek az intézménynek eredetével, osztályozásával, szervezésével, igazgatásával, pénzügyeivel, a tanerők kiszemelésével s a tanfolyamok mellett fennálló szórakoztató foglalkozásokkal. Egy utolsó fejezet jelentőségüket méltatja s így végződik: A nyári tanfolyamok a mai idők tartozéka, szervezésük s fennállásuk nem egy kezdeményezéssel s haladó eszmével gyarapította a főiskolai és egyetemi oktatás fejlődését.

A felsorolt írások összefoglalásából a következő eredményeket szűrhetjük le: 1. Az Egyesült-Államok kormánya tudatában van annak, hogy az oktatásügy ezidőszert válságba jutott és hogy sürgősen alkalmazkodnia kell a megváltozott viszonyokhoz. 2. Ennek érdekében nagyszabású és mélyreható intézkedésekre szánta magát: az oktatásügynek az egész nemzetre kiható döntő fontosságát a népnek minden rétegében igyekszik meggyökereztetni, a siker érdekében az egész nemzetet mozgósítani s a már eddig hozott tetemes áldozatokat jelentékenyen fokozni.